CZU: 331.526.22:331.556:314.7(478) **https://doi.org/10.59295/sum11(6)2025_06**

PIAȚA MUNCII DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN TRANZIȚIE: ÎNTRE EXODUL PROFESIONAL ȘI LIPSA SPECIALIȘTILOR

Tatiana DIACONU,
Universitatea de Stat din Moldova

Prezentul studiu abordează complexa problemă a crizei pieței muncii din Republica Moldova, caracterizată prin exodul profesional și deficitul de specialiști, în contextul unei tranziții economice prelungite. Obiectivul principal al cercetării este identificarea cauzelor fundamentale ale acestor fenomene și evaluarea consecințelor lor socio-economice. Metodologia utilizată se bazează pe o analiză calitativă a datelor statistice relevante și a literaturii de specialitate. Concluziile studiului evidențiază un dezechilibru semnificativ între cererea și oferta de forță de muncă, amplificat de absența unor politici eficiente de retenție a personalului calificat. Originalitatea cercetării constă în abordarea integrată a migrației externe și a deficitului de specialiști ca expresii ale unei crize structurale unificate a pieței muncii din Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: *economie, migrație, populație, piața muncii, populație activă.*

THE LABOR MARKET IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN TRANSITION: BETWEEN PROFESSIONAL EXODUS AND THE SHORTAGE OF SPECIALISTS

This study addresses the complex issue of the labor market crisis in the Republic of Moldova, characterized by professional emigration and a shortage of specialists, within the context of a prolonged economic transition. The main objective of the research is to identify the root causes of these phenomena and to assess their socio-economic consequences. The methodology is based on a qualitative analysis of relevant statistical data and specialized literature. The study's findings highlight a significant imbalance between the demand for and supply of skilled labor, exacerbated by the lack of effective policies for retaining qualified personnel. The originality of the research lies in its integrated approach to external migration and the shortage of specialists, viewed as expressions of a unified structural crisis in Moldova's labor market.

Keywords: *economy, migration, population, labor market, active population.*

INTRODUCERE

Piața muncii constituie un element fundamental al progresului economic și social, relevând nu doar capacitatea unei economii de a genera locuri de muncă, ci și eficacitatea sistemelor educaționale, nivelul de inovare, stabilitatea instituțională și coeziunea socială.

În Republica Moldova, piața muncii se află într-un proces complex și îndelungat de transformare, caracterizat de dezechilibre structurale și demografice semnificative. Deși s-au înregistrat progrese în anumite domenii – precum digitalizarea serviciilor publice, mobilitatea forței de muncă și inițierea reformelor în educația profesională – principalele provocări persistă: migrația masivă a populației active și deficitul tot mai accentuat de specialiști calificați.

Această dublă problemă – exodul profesional și lipsa de specialiști – afectează direct potențialul de dezvoltare al economiei moldovenești. Pe de o parte, migrația continuă a lucrătorilor tineri și competenți, determinată de diferențele salariale, instabilitatea politică și absența oportunităților profesionale, erodează baza de capital uman a țării. Pe de altă parte, unele sectoare esențiale ale economiei, precum sănătatea, educația, agricultura și industria, se confruntă cu o penurie severă de resurse umane calificate, limitând competitivitatea și capacitatea de inovare pe termen lung.

Tranziția pieței muncii este agravată de factori precum îmbătrânirea populației, neconcordanța sistemului educațional cu cerințele economiei moderne, precum și de absența unor politici publice coerente care să faciliteze integrarea forței de muncă pe plan intern. Astfel, Republica Moldova se confruntă cu un paradox structural: în timp ce sute de mii de cetățeni contribuie la piețele muncii ale altor state, însă din punct de vedere intern se adâncește deficitul de competențe și se accentuează criza forței de muncă.

Prezentul studiu își propune să analizeze în profunzime dinamica pieței muncii din Republica Moldova în contextul tranziției post-sovietice, să evidențieze cauzele și consecințele exodului profesional, precum și să identifice soluții posibile pentru reducerea decalajelor dintre cererea și oferta de muncă. Printr-o abordare interdisciplinară și orientată spre politici publice, se urmărește conturarea unui tablou realist al provocărilor curente și viitoare ale pieței muncii moldovenești, în vederea sprijinirii unei dezvoltări durabile și incluzive.

MATERIALE ȘI METODĂ

Prezenta cercetare se bazează pe o abordare calitativă, utilizând analiza documentară pentru a examina date statistice oficiale, rapoarte naționale și internaționale (BNS, OIM, Banca Mondială) și literatura de specialitate relevantă. Prin aplicarea analizei de conținut, studiul vizează identificarea principalelor tendințe legate de migrația forței de muncă și deficitul de specialiști din Republica Moldova. Informațiile selectate și corelate sunt analizate în funcție de relevanța și actualitatea lor, cu scopul de a evidenția dezechilibrele existente pe piața muncii și impactul tranziției economice asupra acesteia.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

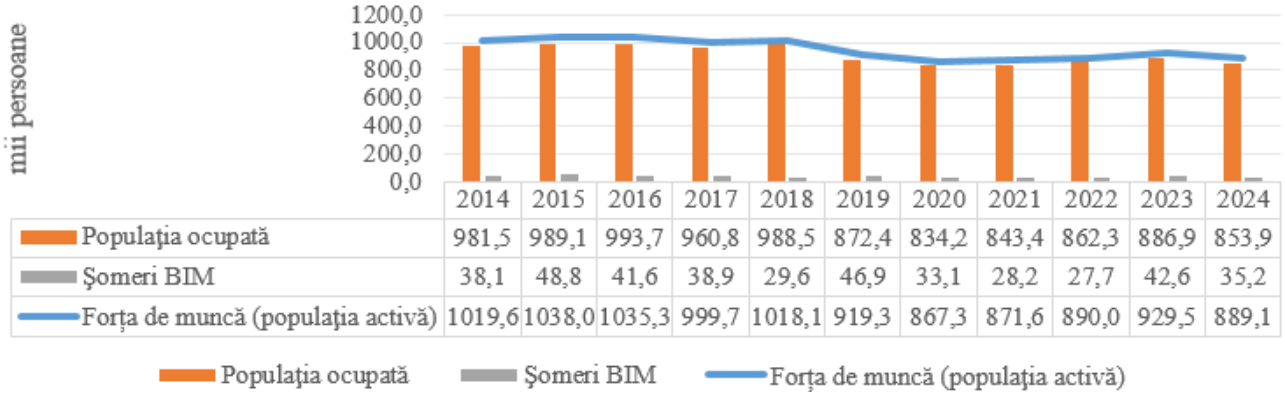
Studiile evidențiază că piața muncii din Republica Moldova este marcată de un dezechilibru structural profund, provocat în principal de migrația continuă a forței de muncă calificate și de capacitatea insuficientă a economiei interne de a genera locuri de muncă atractive și competitive.

Exodul profesional, îndeosebi al tinerilor și al specialiștilor cu studii superioare, este alimentat de salariile reduse, condițiile precare de muncă, lipsa stabilității și perspectivelor limitate de ascensiune profesională în țară.

Această migrație are un impact direct asupra sectoarelor vitale ale societății, cum ar fi sănătatea, educația, administrația publică și tehnologia informației, unde deficitul de personal calificat devine din ce în ce mai accentuat. Drept consecință, calitatea serviciilor publice este afectată negativ, iar capacitatea statului de a susține dezvoltarea durabilă este grav compromisă.

Pe termen lung, acest dezechilibru ar putea contribuii la stagnarea economică și la adâncirea decalajelor sociale și demografice dintre Republica Moldova și țările de destinație ale migranților.

Prin urmare, este necesară o analiză aprofundată a structurii și evoluției forței de muncă la nivel național, pentru a identifica cu exactitate cauzele acestor dezechilibre și a fundamenta intervențiile necesare în domeniul ocupării forței de muncă și al dezvoltării economice.



	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Populaţia ocupată	981,5	989,1	993,7	960,8	988,5	872,4	834,2	843,4	862,3	886,9	853,9
Şomeri BIM	38,1	48,8	41,6	38,9	29,6	46,9	33,1	28,2	27,7	42,6	35,2
Forţa de muncă (populaţia activă)	1019,6	1038,0	1035,3	999,7	1018,1	919,3	867,3	871,6	890,0	929,5	889,1

Fig. 1. Evoluția forței de muncă în Republica Moldova, pe parcursul anilor 2014-2024
Sursa: *elaborat de autor în baza datelor* [1-3]

Datele figurii 1, relevă că pe parcursul perioadei de analiză, forța de muncă (populația activă economic) a scăzut de la 1.019.000 persoane în anul 2014 la doar 889.100 persoane în anul 2024, ceea ce presupune o scădere de aproximativ 13%. Acest declin se datorează mai multor factori interdependenți, inclusiv emigrarea în masă a populației tinere și active, îmbătrânirea populației și scăderea ratei natalității. În același timp, numărul persoanelor active economic a scăzut semnificativ, de la 981.500 în anul 2014 la 853.900 în anul 2024. Această tendință indică o problemă structurală pe piața muncii din Republica Moldova, care se

reflectă în capacitatea limitată a economiei de a crea locuri de muncă stabile și atractive.

Numărul șomerilor în vârstă de muncă a fluctuat în perioada analizată, manifestând o tendință generală descendentă, atingând un nivel de la 38.100 persoane în anul 2014 la 35.200 persoane în anul 2024. De remarcat că această scădere aparentă a ratei șomajului nu reflectă neapărat îmbunătățirea condițiilor de angajare, ci mai degrabă printr-o plecare semnificativă de pe piața muncii, fie printr-o plecare semnificativă a populației, fie printr-o migrare a populației. devenind inactiv din punct de vedere economic. Acest lucru indică existența șomajului ascuns și un nivel ridicat de descurajare în rândul lucrătorilor.

O perioadă deosebit de critică poate fi observată între anii 2019 și 2021, când forța de muncă a atins nivelul minim (sub 875.000 de persoane) și numărul de angajați a scăzut sub 850.000. Acest lucru poate fi atribuit impactului pandemiei de COVID-19, care a afectat masiv piețele muncii din întreaga lume. Cu toate acestea, se observă o ușoară îmbunătățiret în anii 2022 și 2023, atât în ceea ce privește numărul de persoane angajate, cât și totalul forței de muncă. Analiza evoluției forței de muncă în perioada menționată relevă nu doar transformări legate de participarea, implicarea și rata șomajului, ci evidențiază și rolul din ce în ce mai important al migrației forței de muncă în modelarea structurii și disponibilității resurselor umane (fig.1)

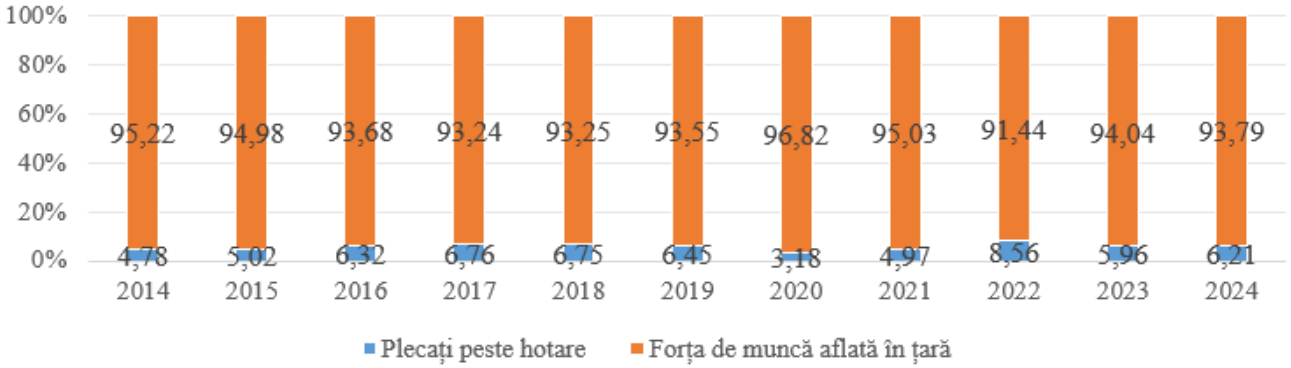


Fig. 2. Evoluția ponderii migrației forței de muncă în Republica Moldova, pe parcursul anilor 2014-2024

Sursa: *elaborat de autor în baza datelor* [2]

Din datele prezentate in figura 2 rezultă că, ponderea forței de muncă din țară a rămas predominantă (peste 90% în fiecare an), iar cotele celor care au plecat în străinătate au avut fluctuații semnificative pe parcursul decadelor analizate. În anul 2014, doar 4,78% din forța de muncă a fost plecată din țară, dar acest procent a crescut constant, atingând un maxim de 8,56% în anul 2022. Această creștere bruscă este legată de multiplele crize din zonă, incluzând efectele conflictului din Ucraina, creșterea inflației, precum și instabilitățile politice și sociale. Însă pe parcursul anilor 2023 și 2024, observăm că ponderea celor plecați s-a menținut la cote relativ înalte (5,96% și, respectiv, 6,21%), ceea ce sugerează că acest fenomen reprezintă o tendință structurală, nu doar una temporară. Toate aceste circumstanțe împreună cu salariile scăzute, lipsa de oportunități de oportunități de muncă atrăgătoare în țară, incertitudinile economice și politice, condițiile de muncă uneori inadecvate, lipsa unui sistem de protecție socială eficient a contribuit semnificativ la creșterea procesului de migrare a forței de muncă. Însă, pe parcursul perioadei de analiză problemele menționate au fost amplificate de oportunitățile mult mai avantajoase oferite de țările Uniunii Europene și Federația Rusă, care atrag forța de muncă din Moldova în speranța unui nivel de trai și a unor condiții de muncă mai bune. Totuși, pentru Republica Moldova, pe termen scurt, migrarea aduce avantaje, cum ar fi majorarea remitențelor (ce ajută la consumul intern și sprijină numeroase familii), dar efectele pe termen lung ar putea fi negative marcate prin: scăderea numărului de lucrători disponibili în industriile esențiale ale economiei; reducerea ratei de ocupare, în special în regiunile rurale; îmbătrânirea forței de muncă active și dezechilibrări pe piața muncii; dependența constantă de transferurile de bani, afectând în mod negativ dezvoltarea economică durabilă.

Pentru a reduce efectele negative generate de migrarea forțată a muncitorilor, este necesar să se elaboreze politici publice durabile pe termen lung, care să se concentreze pe crearea de locuri de muncă adecvate prin atragerea capitalului și susținerea afacerilor mici și mijlocii, reintegrarea migranților care se întorc prin

intermediul programelor de asistență și recalificare, stimularea muncii legale în străinătate și asigurarea protecției drepturilor angajaților din diaspora, precum și diminuarea discrepanțelor regionale prin investiții orientate spre zonele rurale. Necesitatea acestor măsuri devine cu atât mai evidente în raport cu tendințele demografice, ilustrate în figura 3.

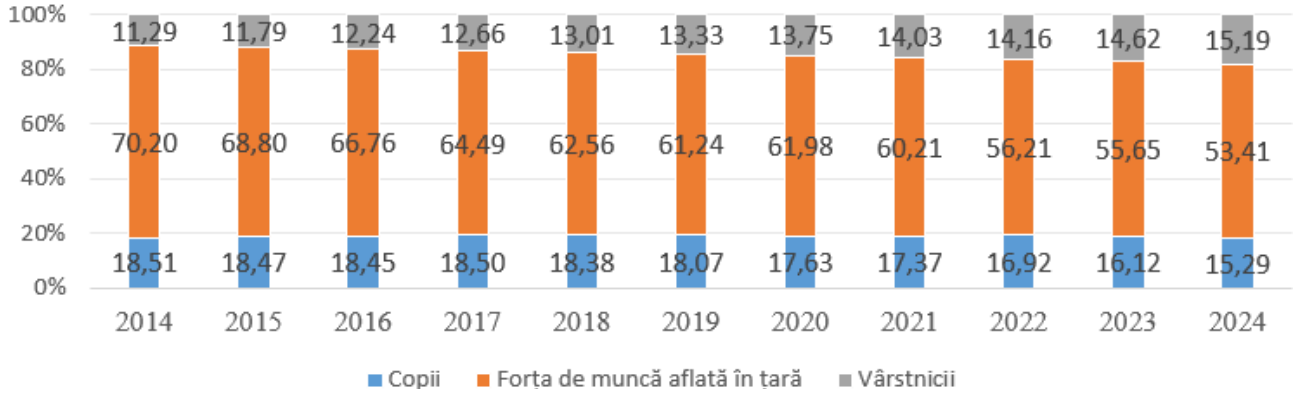


Fig. 3. Evoluția ponderii populației în Republica Moldova, pe parcursul anilor 2014-2024
Sursa: *elaborat de autor în baza datelor* [1-2]

Structura demografică a Republicii Moldova a fost afectată de schimbări semnificative în ultimul deceniu, punând în evidență o tendință din ce în ce mai clară de îmbătrânire a populației, asociată cu o reducere a natalității. Aceste transformări generează dificultăți substanțiale pentru economia națională și pentru sistemele publice, în special în ceea ce privește viabilitatea pe termen lung a pieței muncii și a sistemului de asistență socială.

Între anii 2014 și 2024, cot persoanelor în vârstă din totalul populației a înregistrat o majorare constantă, de la 11,29% până la 15,19%. Această creștere semnificativă atestă procesul de îmbătrânire demografică rapidă, având numeroase consecințe asupra stabilității economice și sociale a națiunii. Pe fondul scăderii continue a populației active, din ce în ce mai multe persoane în etate ajung să depindă de o parte a forței de muncă care este de altfel, tot mai redusă. În acest context, rata de dependență economică crește, punând presiuni suplimentare asupra bugetului de stat și asupra viabilității sistemului de pensii. Astfel, fără reforme structurale fundamentale, sistemul existent se află în pericol de a deveni nesustenabil, incapabil de a face față necesităților unei populații în vârstă ce este în continuă creștere.

Procesul de îmbătrânire a populației afectează nu doar stabilitatea fiscală, ci și dinamica economică a întregii societăți. O populație cu o forță de muncă în scădere și predominantă a vârstei înaintate reduce potențialul de inovare, flexibilitatea și capacitatea de adaptare la noile condiții tehnologice. Această situație poate duce la stagnare economică și la obstacole în implementarea progresului tehnologic în sectoarele esențiale ale economiei. În același timp, se observă o diminuare graduală a ponderii copiilor din populația totală: de la 18,51% în anul 2014 la 15,29% în anul 2024. Deși scăderea nu este la fel de rapidă precum creșterea persoanelor vârstnice, aceasta reflectă o natalitate scăzută și un proces demografic avansat. Pe termen lung, reducerea populației tinere sugerează o viitoare micșorare a forței de muncă disponibile, care va crește și mai mult presiunea asupra segmentului activ al populației și va accentua dezechilibrele sistemice care sunt deja existente. De asemenea, efectele asupra creșterii economice, veniturilor fiscale și sustenabilității serviciilor publice devin inevitabile, în absența unor politici demografice bine structurate. Consecințele menționate se reflectă clar și în evoluția numărului de persoane active pe piața muncii în ultimul deceniu (fig. 4).

Datele figurii 4, referitoare la dinamica populației active din Republica Moldova între anii 2014-2024 relevă tendințe structurale majore cu implicații semnificative pentru piața muncii și dezvoltarea socio-economică a țării. Un prim aspect ce merită menționat este faptul că se constată o scădere substanțială a populației ocupate totale, de la 981.5 mii persoane în anul 2014 la 853.9 mii în anul 2024, ceea ce presupune o reducere de circa 13%. Această contracție este accentuată după anul 2018 și poate fi atribuită unor factori precum migrația externă a forței de muncă, în special a tinerilor, îmbătrânirea populației și restrângerea activităților economice tradiționale, în special în sectorul industrial. Aceste procese generează presiuni asupra sustenabilității sistemelor publice și asupra coeziunii sociale.

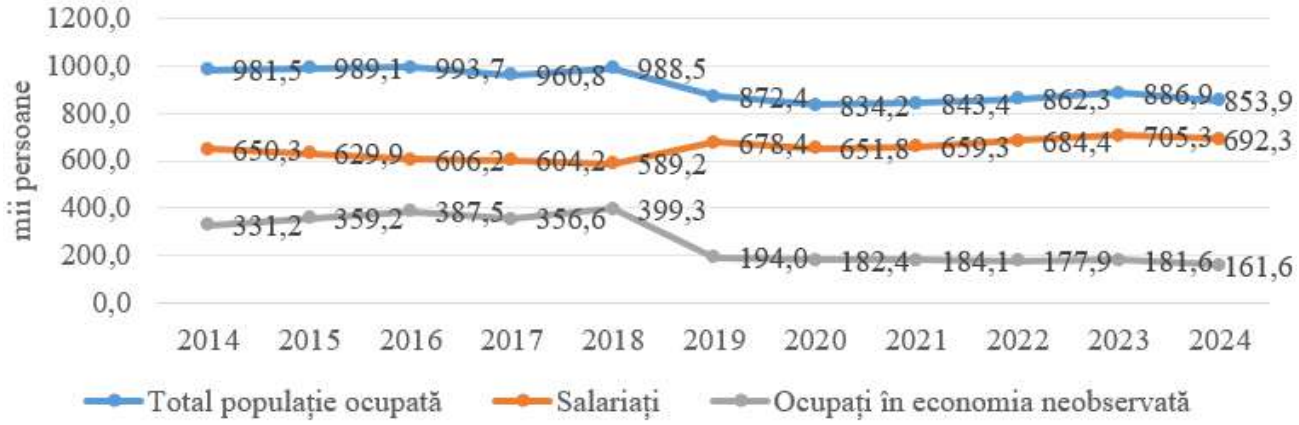


Fig. 4. Evoluția populației ocupate în Republica Moldova, pe parcursul anilor 2014-2024
Sursa: *elaborat de autor în baza datelor* [2-6]

În contrast, numărul salariaților a evoluat stabil, menținându-se între 650–692 mii persoane. Această relativă constanță sugerează un proces lent, dar constant, de formalizare a muncii, prin trecerea angajaților din zona informală în cea reglementată. Totodată, reflectă o polarizare a pieței muncii, unde o parte tot mai restrânsă a populației active are acces la muncă legală și protecție socială. Migrarea forței de muncă din sectoare slab reglementate spre cele formale (servicii, administrație, IT) poate contribui la această evoluție. Cel mai relevant aspect al perioadei analizate este reducerea drastică a ocupării în economia neobservată, de la 331.2 mii persoane în anul 2014 la doar 161.6 mii în anul 2024. Această scădere cu peste 50% reflectă, în mare parte, eforturile instituționale de combatere a informalității (digitalizare, inspecții, reforme fiscale), dar și o scădere a atractivității muncii nedeclarate. Totuși, diminuarea economiei neobservate nu implică neapărat o creștere a calității ocupării, ci poate indica și o dezangajare economică, în care tot mai mulți cetățeni ies complet din câmpul muncii. Această evoluție poate fi elucidată prin examinarea dinamicii populației active în cele mai importante ramuri ale economiei, ilustrată în tabelul următor.

Tabelul 1. Populația ocupată pe activități economice, pe parcursul anilor 2014-2024

Indicatorii	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Activități economice – total	869,7	847,0	832,1	800,2	794,1	872,4	834,2	843,4	862,3	886,9	853,9
Agricultura, silvicultura și pescuit	206,5	196,2	201,8	180,8	194,2	182,8	175,9	181,2	179,3	185,3	154,6
Industrie	117,6	116,6	114,6	107,3	108,4	128,0	121,4	121,6	127,6	127,8	114,8
Construcții	53,1	52,7	48,3	43,4	45,7	61,4	60,4	65,1	66,5	63,3	64,0
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, Activități de cazare si alimentație publică	158,6	145,3	150,3	154,3	143,3	163,8	148,4	147,5	152,7	156,9	150,2
Transporturi și depozitare, Informații si comunicații	61,7	60,9	59,7	55,3	54,4	59,9	61,5	60,2	63,8	63,2	64,9
Administrație publică, Învățământ, Sănătate și asistență socială	188,4	190,8	178,8	182,6	176,0	197,5	193,1	193,5	197,4	203,5	211,1
Alte activități	83,9	84,6	78,5	76,5	72,2	78,9	73,5	74,3	75,1	86,9	94,5

Sursa: *elaborat de autor în baza datelor* [2]

Datele prezentate în tabelul 1, relevă o imagine complexă a evoluției structurale a economiei Republicii Moldova în perioada anilor 2014-2024, observându-se transformări importante la nivel sectorial, alături de tendințe de stabilizare sau vulnerabilitate în anumite domenii. În ansamblu, activitatea economică totală a cunoscut o dinamică fluctuantă, caracterizată de o descreștere între anii 2014 și 2018, urmată de o redresare notabilă în intervalul anilor 2019-2023. Cu toate acestea, valoarea estimată pentru anul 2024 (853,9 salariați) sugerează o potențială reducere a ritmului de creștere economică. Această evoluție a fost influențată de factori externi, precum crizele economice globale, inflația și instabilitatea geopolitică, dar și de factori interni, cum ar fi politica fiscală, investițiile insuficiente și scăderea productivității.

Examinând în particular sectorul agricol, constatăm că acesta a fost influențat de o diminuare semnificativă a numărului salariaților, reflectând migrarea forței de muncă spre alte domenii și dificultățile generate de schimbările climatice și lipsa modernizării tehnologice.

Industria, deși considerată un motor important al economiei, a prezentat o traiectorie relativ descendentă de la117,6 mii persoane pentru anul 2014 la 114,8 mii persoane în anul 2024, afectată de globalizare, automatizare și investiții limitate în inovare.

În contrast, sectorul construcțiilor a cunoscut o redresare notabilă după anul 2017, stimulat de creșterea cererii pentru locuințe, infrastructură și investiții imobiliare. Totodată, activitatea privind comerțul, turismul și alimentația publică au demonstrat o relativă stabilitate, în ciuda impactului pandemiei asupra ospitalității, indicând o recuperare a consumului intern. De asemenea și categoria transporturilor, comunicațiilor și IT-ul au menținut un nivel constant cu o ușoară tendință de creștere, subliniind importanța lor strategică în economia digitală.

Un aspect pozitiv este remarcat în sectorul administrației publice, învățământului și sănătății, care a crescut constant de la 188.4 mii salariați în anul 2014 până la 211.1mii salariați în anul 2024, sugerând o prioritate acordată investițiilor în servicii sociale și consolidarea infrastructurii sociale.

Categoria „Alte activități” a înregistrat o creștere semnificativă din anul 2014 până în anul 2024 cu circa 10,6 mii salariați, indicând diversificarea economiei prin dezvoltarea de noi servicii profesionale, creative și digitale. Rezultatele analizei indică că pentru a susține progresul durabil al unei societăți, este imperativă implementarea unei strategii coerente de investiții. Aceste investiții trebuie direcționate către sectoarele productive cheie, infrastructura educațională și digitală modernă, precum și adaptarea agriculturii la provocările impuse de schimbările climatice.

Analiza structurii forței de muncă pe diverse sectoare economice este importantă pentru a înțelege evoluția pieței muncii din Republica Moldova. Însă, pentru o perspectivă completă, este esențial să se ia în considerare și populația activă în economia neobservată. Această componentă semnificativă reflectă activitățile economice informale sau neclasificate oficial, având un impact potențial atât asupra stabilității pieței muncii, cât și asupra formulării politiciilor publice relevante.

Tabelul 2. Populația ocupată pe activități economice în economia neobservată, pe parcursul anilor 2014-2024

Indicatori	2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Agricultura	143,6	150,7	128,0	139,4	117,4	111,4	113,6	106,4	113,2	95,9
Construcții	29,3	25,7	23,6	25,9	31,8	33,1	37,1	37,8	35,7	33,2
Alte sectoare ale economiei	46,5	49,5	44,4	39,7	44,7	38,0	33,6	33,7	32,8	32,5
Total	219,4	225,9	196,0	205,0	193,9	182,5	184,3	177,9	181,7	161,6

Sursa: *elaborat de autor* [1-2]

Economia neobservată din Republica Moldova rămâne un sector important al activității economice naționale. O parte crucială a acestei economii o reprezintă populația activă informală, care cuprinde indivizi ce desfășoară activități economice fără formalizare oficială. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică

(BNS) al Republicii Moldova, în anul 202,4 circa 161,6 mii persoane erau încadrate în acest sector, ceea ce presupune o scădere comparativ cu nivelul anului 2014 cu circa 57,8 mii persoane. Analiza acestora pe categorii relevă că sectorul agricol rămâne principalul contribuabil la economia neobservată în Republica Moldova. În anul2014, în cadrul economiei informale din agricultură erau încadrați 143,6 mii persoane, atingând un vârf în 2016 (150,7mii persoane), urmat de o scădere semnificativă în anii următori, ajungând la 95,9 mii persoane, în anul 2024. Declinul constant poate fi interpretat ca consecință a reducerii activităților economice în sector, ca urmare a migrației forței de muncă, a scăderii atractivității activităților agricole și a schimbărilor climatice. Cu toate acestea, nivelul ridicat menținut până la finalul perioadei indică faptul că agricultura rămâne profund ancorată în informalitate, ceea ce sugerează necesitatea unor intervenții de politici publice orientate spre stimularea formalizării.

În ceea ce privește economia neobservată în sectorul construcțiilor observăm că aceasta a cunoscut o tendință de creștere moderată între anul 2014 unde erau încadrați 29,3 mii persoane și anul 2021 (37,1 mii persoane), urmată de o ușoară scădere până în anul 2024 ajungând la 33,2 mii persoane. Sectorul construcțiilor este recunoscut pentru nivelul său ridicat de muncă nedeclarată, iar aceste date confirmă persistența fenomenului. Creșterea informalității până în anul 2021 poate fi explicată prin expansiunea pieței imobiliare și infrastructurale, deseori susținută de forță de muncă informală. Deși scăderea din anii recenți poate indica o îmbunătățire a conformării fiscale și a reglementării muncii, este prematur să vorbim despre o tendință consolidată fără intervenții structurale în domeniul inspecției muncii și al digitalizării tranzacțiilor din construcții.

Categoria „alte sectoare" include o varietate de activități – de la comerț cu amănuntul, servicii, transport, până la munca casnică informală. Referitor la populația ocupată in acest segment, putem menționa că numărul persoanelor încadrate a scăzut constant de la 46,5 mii persoane în 2014 la 32,5 mii persoane în 2024. Cei mai afectați de munca neoficială sunt persoanele din mediul rural, în special bărbații.

În baza celor expuse putem menționa că fără adoptarea unor măsuri structurale adecvate, riscurile stagnării economice sau accentuării inegalităților sociale vor persista, punând în pericol viabilitatea pe termen lung a dezvoltării economiei naționale.

CONCLUZII

Piața muncii din Republica Moldova traversează o perioadă complexă de transformare, caracterizată de dificultăți semnificative legate de migrația forței de muncă calificate și de deficitul acesteia în sectoarele cheie ale economiei naționale. Fenomenul exodului profesional afectează negativ atât potențialul de creștere economică, cât și funcționarea optimă a instituțiilor publice.

Într-un context marcat de astfel de schimbări structurale, este imperativ să analizăm în profunzime cauzele care stau la baza acestor fenomene și impactul lor asupra pieței muncii, pentru a putea elabora strategii eficiente de intervenție. Pe baza analizei realizate, se pot desprinde concluzii valoroase pentru viitorul dezvoltării socio-economice a Republicii Moldova:

- Piața muncii din Republica Moldova se află într-o fază complexă de transformare, caracterizată de dezechilibre structurale majore determinate de migrația semnificativă a personalului calificat. Acest exod profesional diminuează capacitatea țării de a valorifica plenar potențialul uman și reduce competitivitatea economică.
- Deficitul acut de specialiști în domenii cheie precum sănătatea, educația, tehnologia informației și ingineria limitează dezvoltarea durabilă și afectează calitatea serviciilor publice. Aceste deficiențe au repercusiuni negative asupra coeziunii sociale și stabilității economice.
- Principalele cauze ale migrației forței de muncă sunt legate de contextul economic și social intern: nivelul scăzut al salariilor, lipsa oportunităților profesionale atractive și infrastructura insuficient dezvoltată pentru a susține un mediu propice atât pentru angajați, cât și pentru angajatori.
- Pentru a diminua exodul profesional și a soluționa deficitul de specialiști, este importantă implementarea unor politici integrate ce vizează îmbunătățirea condițiilor de muncă, stimularea investițiilor în educație și formare profesională, precum și crearea unor mecanisme eficiente de retenție și reintegrare a forței de muncă calificate.

Referinţe bibliografice:
1. BÎRCĂ, A. Evaluarea comportamentului pieței muncii din Republica Moldova în perioada crizei pandemice COVID-19. In: *Creşterea economică în condiţiile globalizării:* conferința internaţională ştiinţifico-practică, ediția a XV-a, 15-16 octombrie 2021, Chișinău. Chișinău: INCE, 2022, vol. II, pp. 300-307. ISBN 978-99753529-9-4
2. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/25 (accesat 15.09.2025).
3. BUCIUCEANU-VRABIE, M. Tinerii pe piața muncii din Republica Moldova: competențe și aspirații / Buciuceanu-Vrabie, Mariana, Gagauz Olga; Inst. Naț. de Cercet. Econ. – Chișinău : INCE, 2017. – 36 p. ISBN 978-9975-89-078-6.
4. Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”. Raport privind prognoza pieței muncii pe termen mediu (2024-2026), Chișinău 2023, 32 p.
5. COJOCARI, N. Piaţa muncii din Republica Moldova – evoluţii şi tendinţe de aliniere la standardele UE. In: *Economic growth in conditions of internationalization:* international scientific and practical conference, VI-th edition, octobre 20-21, 2011, Chisinau. Chisinau: IEFS, 2011, vol. II, pp. 518-524. ISBN 978-9975-4176-7-9.
6. HEGHEA, E. Tendințele de participare a lucrătorilor vârstnici pe piața muncii. In: *Creşterea economică în condiţiile globalizării: modele de dezvoltare durabilă:* conferința internaţională ştiinţifico-practică, ed. a 12-a, 12-13 octombrie 2017, Chișinău. Chișinău: INCE, 2017, vol. 2, pp. 270-273. ISBN 978-9975-3171-2-2.

Date despre autor:
Tatiana DIACONU, doctor în economie, lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0003-0423-9257
E-mail: tatiana.diaconu@usm.md

Prezentat: 01.10.2025